

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási, közmivelődési, társadalmi heti lapja és a Torda-aranyosmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 5 frt.
Fél évre 2 frt 50 kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

K. WERESS SÁNDOR.

Szerkesztői szállás és kiadóhivatal Torda, Hiduteza 32. sz.

HIRDETÉSI DIJ:

Árszabály szerint.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Az új vármegye.

II.

Láttuk a régi vármegyét miképen alakult, küzdött, s mint bizonyult bé az újabb kor vívmányai közepette olyan erődítvénynek, mely a XIX. század végén kifejtett szellemi fegyverekkel szemben többé fenn nem állhat.

Az 1871., 1876., 1883., 1886-ik években hozott törvények által tett javításra nem voltak képesek kitatarozni, a korhadt épületet: a kor kívánalmainak megfelelő újjáalakításának ideje megérkezett.

A Belügyminiszter által benyújtott közigazgatási törvényjavaslat csak első alapköve a nagy reform-műnek, melyet a városok rendezésére, a községekre, a közigazgatási biráskodásra a szolgálati rendtartásra, az árva és gyámügyek új szabályozására vonatkozó törvényjavaslatok fognak követni.

A törvényjavaslatnak két alapeszméje van: egyik az, hogy a megyei hivatalnokok többé nem választva, hanem kinevezve lesznek, másik az, hogy szigorubb felügyelet alkalmaztatik a hivatalnokokra.

Azaz idő, hogy a megyei tisztviselők hivatalukat csak mellék foglalkozásnak, hivataluk után járó fizetésüket csak mellékjövedelemnek tekintették, lejárt. Mint minden más pályán, úgy itt is egész embert kíván meg az élet. Viszonyaink változával nem kerül annyi szakképzett egyén a közigazgatáshoz, kik magánvagyonnal is bírván, képesek volnának hivatásuknak kellően megfelelni. Eljött az idő, hogy ide is külön szakképzett emberek neveltessenek

és kellően jutalmaztassék munkásságuk, mert csak így várhatunk tőlük odadó és szakképzett munkát.

Ezt pedig csak a kinevezés adhatja meg, mely a birosági kinevezéssel jónak bizonyult.

A mai választási rendszer tarthatatlan. A kandidáló-bizottságba a megyei bizottság választ három tagot, a főispán kinevez három tagot s miután szavazategyenlőség esetében a főispán szava dönt, s a bizottság eljárását indokolni nem tartozik, tág tér van nyitva minden családi s más befolyás érvényesülésére.

Az ekkép megválasztott hivatalnok aztán azt sem tudja kitől féljen. Sokat lehetne róla beszélni, de elég lesz annyit mondani, hogy kötelessége teljesítését megbénítja bizonytalan helyzetének elgondolása s az, hogy egyes befolyásos egyénekkel szemben tanusított szerencsés vagy szerencsétlen viselkedésétől függ családja jelene, jövője. Mert tény, hogy a mai megyei tisztviselők kevés kivétellel rá vannak szorulva fizetésökre.

Az 1883-iki I-ső törvényekkel behozták a vármegye tisztviselői közé a joggyakornokokat, de ha nem volt családi összeköttetésök, bizony nem emelkedtek azok; s következése lett, hogy sokan közülök a kir. törvényszékek biztosabb hason állásaira léptek át, sőt olyat is ismerünk, ki nem látva itt magának biztató jövőt, kir. adóvégrehajtvá lett.

És innen következett azan helyzet, hogy nincs kibén válogatni, ha egy fontos állást képzett egyénnel kell betölteni; mert hogy egyik vármegyéből a másikba

menjen át a tisztviselő, egynél több esetet nem tudnak.

Vegyük még hozzá azt, hogy ma már csak is az alispán, fő- és aljegyzők, tisztifőügyész, árvaszéki elnök és ülnökök, a fő- és alpénztárnok, főszolgabírák és szolgabírák választatnak, míg a főorvos, számvevőség, levéltárnok, kezelőszemélyzetet a főispán nevezi ki. Tehát már ma teljes a választási jog a megye kezében. Aztán a megyei pénztár a kir. adóhivatallal lesz egyesítve, a számvevőség a kir. pénzügyigazgatónak lesz alá rendelve, s minden változások szükséges voltát igazolja a lefolyt 20 év tapasztalata, melynek folytán hogy többet ne említsek a hagyatékok tárgyalását ki kellett venni az árvaszékek kezéből, s az árvai pénzek körül elkövetett visszaélések felől napról-napra új meg új megdöbbentő esetek merülnek fel.

Mindezekből látható, hogy ha nincs miért visszasirjuk a régi vármegyét, bizony nincs miért kétségbe esnünk a feltett, ha jelenlegi tarthatatlan helyzettel végre valahára számolni kíván erős kezű kormányunk.

Az 1848 előtti centralisatiót a mai idevágó törekvésekkel összezavarni nem lehet, s a mult iránti kegyeletet csak addig szabad ápolnunk, míg meg nem ismerjük annak tarthatatlan voltát; mert a régi vármegye oly testület volt, mely főtevékenységét az országos ügyekre fordította, míg az új vármegye egyedül a megyei közigazgatás organuma kell hogy legyen.

K. Weress Sándor.

AZ „ARANYOSVIDÉK“ TÁRCZÁJA.

A milliomos.

— Kettős historia. —

Zschokkétől — fordítja b-y.

Valahányszor összegyűltünk az öreg főerdész urnál esténként — és ez rendszeren minden héten megtörtént — mindannyiszor igen kitűnő időtöltésünk volt. — Nem volt ott kártyajáték, sem rémes historiák előadása, nem pletykáltunk a szomszédokról, sem arról, hogy fejk meg a támaszt.

Nem is gyötörtük egymást borzalmas szavallatokkal, még kevésbé új ficzámító zongorajátékkal, hogy nagy szerényen csudáltassa magát egyik vagy másik. A társalgás módja nem volt kizövekelve, gondolatunk oly könnyedén járt-kelt, mint a hangyaboly lakója s szabadon, mint a méh, mely virágról virágra száll, s a mézet gyűjti minden virágról. — Beszélgetéseink tanulságosak voltak. Legjobban szerettük mikor az öreg házigazda szája nyílt meg elbeszélni élettörténetének egy s más apróságait. — Egyet-egyét lejegyeztem belőle.

Ezek közül akarok egy párt előadni, melyek engem nagyon megindítottak. Azt sajnálom, hogy oly kellemesen nem tudom elbeszélni, mint ő előadta volt.

Emlékszem egy este rájött a beszéd sora a francia világbölcs Rousseaura, hogy milyen ér-

zékeny kedélye van, mint tör pálcát a nagyok és hatalmasok fölött, mily büszkén viseli szegénységét, s mily nagy ellentét van a gyermeki szívjóság és a meglett ember kainsága között!

Némelyek védelmezték a szerencsétlen bölcsét, ki nem annak nézi a világot, a milyen; mások ellene szavaztak. — Szoltunk arról, hogy milyen hatással van a szegénység és gazdagság a szellem és finom kedély embereire. Mi lett volna Rousseau, ha biborban születik, vagy ha később is a szerencse arany szeggel rakja sarkantyuját? — Ezt és azt megvitattuk . . .

Erre az öreg is rágyújt: Mondok én önöknek uraim — így szól — egy pár esetet, melyek épen velem történtek meg. Hogy vajjon talál é-ide, nem? nem tudom. — A maga nemében mindenik elég érdekes, sőt csudálatra méltó. A történet hősei egyetemi tanuló társaim voltak, s egyik épen még most is az én kedves jó barátom.

Csend lett.

Mindenki az öregre szögezte szemét.

A bankár és a kereskedő.

Felsőbb iskolai ismerőseim között a fiatal Mor n Kázmér tűnt ki csinos alakja és ábrázatjával, még inkább szellemi tehetségével és szorgalmával. — Több új- és ó-kori nyelvekben valóságos mester volt, kitűnően énekelt, irt csinos verseket — a nagy váltókkal csak úgy játszott — és vad kicsapongásokra hajlott. Nehány szegény tanuló társának fizette a lakását és kosztját; tartott lovat stb. és ritkán jutott

az adások szomorú helyzetébe. Már mielőtt az egyetemre került volna, beutazta apjával német, olasz és Franciaország nagy részét. Ez sokat formálta őt. Könnyű volt. Apja bankár volt. Az ifju Kázmér tudomány szomja kielégítendő — egyetemi polgár lett.

Egy félévvel azelőtt, hogy az egyetemet elhagyá, nálok töltöttem néhány héti szünidőt. Fejedelmi kastélyban laktak. Az udvar első rendű emberei látogattak házokat. Engem mint házi barátot jószággal és mondhatni tékozlással halmoztak el.

Palotájok mellett szerénylett egy régi sötét egyszerű ház. Egy Romanus nevű fűszerkereskedő lakott benne, rettenetes fukar, a város uzsorása.

Azt állítják vala, hogy milliomos; ő azonban maga árulta kávéját, paprikáját, szirupját, sajtját, vagy legfeljebb néha helyettese a csinos Karolina nevű leánya mérte a tubákot, mert boltos inast nem tartott.

Kázmér és a kis boltos leány gyermekkorukban gyakran játszottak együtt szomszédság jussán, és a barátság s az ifjuság bizalmas Te-je még fennállott, észre sem vették, hogy már nem gyerekek. — A bankárnak nem igen tetszett ez a Te; kissé gögös vala. — A boltos is belátta, hogy nem igen illik egy felnőtt leánynak Kázmért tegezni, — de nem volt ellene, ha a fiu a boltba jó s mandulát és több effélét vásárol — hogy Károlinát láthassa. Minden jöveteleért megkapta a díját.

IRODALOM ÉS MŰVESZÉT.

S z i n h á z .

(Tárgyhalmaz miatt késett.)

Tekintetes Szerk. ur! Csütörtöktől csütörtökig számolok be, még pedig a lehető legrövidebben, mert nem szeretem a sok beszédet, de épen azért megkivánom, hogy minden szavam nyomatékos legyen. Mindenik est ünnep volt. Ez már elég nyomatékos beszéd. Az első Kövesi Rózának, ki „Lilit” választotta jutalmi diszeloadásának. Bizony a kisasszony — egy szó, mint száz — élvezetes órákat ad a közönségnek, s leszámítva a már eddig is említett megjegyzéseket — dicséret illeti; csak azt nem lehet megérteni, hogyan választhat, épen disznek olyan darabot, melynek az éneken kívül semmi értéke nincsen. Zenés darabról lévén szó, immár ideje megemlíteni Bihari karnagy urat is, ki nagy mértékben hozzájárul mindig az előadás sikeréhez. Kis zongorájával egy bandát pótol. Ám lelke rajta, hogy kellő méltánlással most sem adózhat e kis penna, minthogy tőlem a zenei művészet elméletét csunyán megtagadták. Azt látom azonban, hogy felvonások szüntével a közönség figyelmére ráirányul s mulattató darabjait figyelmesen lesi s gyakran lelkesen megtapsolta.

Aztán jött az „Arany pók”. A cím elég ünnepi. Kömley, Krasznai, Vágó, Bányai, Sággy, Sággy Róza, Medgyesi, mindnyájan aranyos módon értenek az ünnepélyes komikumhoz, talán nem ártana megjegyezni, hogy Medgyesi k. a. néha tuloz is, de előnyére!

15-ikének előestéjén eo-ipro ünnepi darab „Az aradi hősök”, de még azért is, mert Jókai írta; hanem ez egyszer nem vesztett volna a literatúra, ha ez egy darabban szegényebb volna is, úgy is van Jókainak elég könyve. A ki fáradt, pihenjen.

Márcz. 15. „Gróf Szapáry” v. „Budavár ostroma”, más helyen megemlíttük a szereplőket; itt megjegyezzük Sággy h a k Hamzsabég derék alakítását: a vad pogány lelketlenség megtestesülését s a kétségbeesés marásait. — Pelsőczy a fogoly Szapáry szerepében az eddiginél nagyobb alakításait láttuk, méltányló dicsérettel; harmadik nagyobb alak a jól ismert Váradiné (Szapári neje). A jótékony célú diszeloadás sok tekintetben ünnepi volt.

Hétfőn a „Szabinnók elrablása.” Ez megint Schöntau vigjátéka. Részt vettek: Vágó, Sággy, Bányai, Váradiné, Sággy Róza, Krasznay. Jó szerepe volt Bendének is, kinél hova-tovább haladás látszik.

Kedden az „Igmándi kis pap” is ünnepi volt. Medgyesi Erzsike jutalmául, ki kedves játékával sok megérdemelt tapsot nyert, megmaradván a ren-

Mig a Mornék házában tartozkodám, nevezetes mozzanatok történtek. Kázmér megesküdt az égre, méltóságjeljesen, hogy sohasem fog megházasodni csak Károlinnal. Kettőn egyet értettek. A leány hasonlóan tette le az esküt apjának. A boltos mosolygott. A bankár évődött.

Morn ur végre is csak engedett, mert szerette a fiát. Azt hiszem, a Romanus ur milliója is hatott egy kissé reá. Annyi bizonyos, hogy Kázmérja gazdagabb menyasszonyt nem talált volna az egész városban.

Minden a legjobb rendben lett volna; hiszen a bankárnak semmi kifogása sem volt millió ellen, — nős a karcsu Károlina rózsaszarva, nefelejt szem s holló fekete fürtje ellen sem lehetett. Tulan is úgy találta Romanus ur, hogy a gazdag bankár fia nem rossz gyerek. Vegyük hozzá, hogy Kázmér 23 éves, Károlina meg 16; hogy mindketten szívből szeretik egymást és hogy már tul vannak a titkolódzásokon, szerelmök nyílt és igaz, melynek a siron tul, az örökkévalóságon át tartania kellene. Bizony valljuk meg mindnyájan, hogy a házasság itt felétlenül elmaradhatatlan. Én is így gondolkoztam. Azonban mindnyájan csalódunk.

Romanus ur, a mint említettük — rettenetes furcsa fráter, semmi üzlet, állás vagy foglalkozásra nem adott semmit, csupán a speceráj kereskedésre. Tudomány nem ér semmit, a katonaság rablóbanda; a banküzlet szerencsejáték. „Nincs oly ősi

des kerékvágásban. — Sággy né asszony mindig figyelemreméltó komoly előadásával ez este is előkelő helyen állt. — Kövesi Róza az eddigiek közt tán legszebben énekel most, csak ne extemporizálna annyit. Megemlíttendő még Pelsőczy, a néptanító képében, továbbá Pintér egészséges szervezettel bíró énekeért.

Szerdán a nagyobb szabású „Ferreol”-t adták Vágó István jutalomjátékául. — Erről a következő számban.

„Két élű bárd” czimvel egy igen érdekes s társadalmi köreinkben feltűnést keltő regényt írt Tolnai Lajos a „Képes Családi Lapok” számára. E kitűnő szépirodalmi lapunk ezen regénnyel fogja dr. Váradiné Antalnak a „Hazajáró lelkek” czimű és dr. Prém Józsefnek a „Váratlan vendég” czimű elbeszéléssel együtt f. é. aprilisi negyedét megkezdeni. A három neves írónak nagybecsű művére ezennel felhívjuk az olvasó közönség figyelmét.

H I R E K .

— A vármegyei közigazgatás államosításáról szóló törvényjavaslat ellen való tiltakozás kifejezhető céljából márt. hó 31-én Tordán népgyűlés tartott. A népgyűlés, — a melynek kimagasló momentuma volt a Bartha Miklós országgyűlési képviselőnek szinte 4-ed fél óráig tartott beszéde — egyhangulag fogadta el az elnök Betegh Ferencz által előterjesztett és Rédiger Béla által felolvasott felirati javaslatot, a mely a tisztviselői szabad választási rendszernek s a vármegyei többi autonómikus jogoknak a továbbra is sértetlen fenntartása mellett emel hangot. A népgyűlés végül Ince József kolozsvári ügyvéd indítványára átiratot határozott intézni vármegyénk főispánja gróf Bethlen Géza ő mlgához, ezen fontos ügyben egy rendkívüli vármegyei közgyűlésnek a sürgős összehívása iránt.

— A topánfalvi járásbírószág eddig törvénykezési tekintetben a gyulafehérvári kir. törvényszékhez és csak közigazgatásilag tartozott megyénkhez. Most ezen tarthatatlan állapotot segítve lesz, mert mint illetékes forrásból értesítnek, a napokban megjelenik a miniszteri leirat, mely ezen járásbírószág területét megyénkhez fogja csatolni. Ez intézkedés aztán megbozza az ötödik birói állás betöltését is, minek hiányát nagyon is érzi megyénk jogkereső közönsége.

— A kaszinói gazdai állomásról dr. Horváth Miklós lemondott. Sajnáljuk a tevékeny erő elvesztését. A kaszinó választmánya Borbély Mátét helyettesítette addig is míg a közgyűlés remélhetőleg egyhangulag megfogja választani.

fejedelemség, mely fölérne egy jól berendezett kis fűszerszámos kereskedéssel!” szokta mondani. Ez állásával való szörnyű megelégedésének következtése az lett, hogy e visszavonhatatlan házasságot állítá fel: az ő veje csak boltos lehet.

A bankár büszkesége fellázadt a nevetséges feltételtől. Kázmér agyonfojtó zavarba esett; Károlina épen nem várta azt kedvesétől, hogy ő érette élethossziglan paprika papir-stanzliket csavarjon; hitte is, hogy apja végre csak engedni fog szigorúságából. Én is hittem. Mindenki hitte.

Kázmérnak, helyzete és ismereteinél fogva, atyjának gazdagsága s az udvarnál levő összeköttetései folytán a legfényesebb jövő ígérkezett. A legelső állami hivatalok voltak nyitva előtte. A miniszterek már kijelölték életpályáját. Egyelőre csak az igazságügy előadója akart lenni, s aztán tovább... De jött a szerencsétlen Romanus — s határozottan követelte, hogy Kázmér, ha veje lesz, feltétlenül nála lakjék, a világ minden egyéb haszontalan-ságát tagadja meg, csavarjon papiros-tölcséret a bors számára, sajátkezüleg mérje a szirupot polgártársai számára s 6—8 krajczárjával árulja a heringeket!

Képzelve bele magát már most akárki a jó Kázmér helyzetébe.

Én jól tudom, mikor az ember 23 éves, egy kedves leányért a világon mindenre kész: ágyut megostromol; sebet, halált megvet; az ördöggel is

— Székely érdekek pártolása. Gróf Bethlen András földmívelésügyi miniszter, mint a marosvásárhelyi közérdek írja, közel négy száz székely munkást fogadott fel Udvarhely és Csikvármegyéből a kincstári erdőekben előállítandó vasuti talpa és bukk tűzifa készítésére. Megkereshetnek naponként 80 krtól 1 frt 20 krig. A „Marosvidék” pedig azon örvendetes ujságot hozza közlelbi számában, hogy Baross Gábor kereskedelmi miniszterünk Háromszék megye főispánját értesítette, miszerint a székely vármegyék házi ipara felvirágozása céljából 4000—4000 forint tőkét engedélyezett oly megbízható vállalkozó részére, ki állami közegek ellenőrzése mellett egy részt a fa, másrészt a szalmaháncs, gyékény és nádfonó, valamint szőnyeg, illetve szövő-házipart fogják üzletszerűleg felkarolni. A faipari vállalkozó Csorba Samu brassói lakos, Brassó székhelylyel, a másik iparágra nézve Maros-Vásárhely székhelylyel Halmágyi Victor kereskedő lett vállalkozóként elfogadva. Melegen üdvözöljük mindkét szép gondolatot, de azon szerény kérdést vagyunk bátor kockáztatni, hogy a mi szegény volt aranyoszéki székelyeinkre és a derék toroczkói népre nézve mikor jön meg a felsőbb segítség figyelmé?

— Gál Jenőt, a felvinczi járás országgyűlési képviselőjét a Kolozsvári kir. Táblához bírónak nevezik ki. Helyébe mint írják Gróf Bethlen Gábort Nagy- és Kis-Küküllő megyék főispánját az Emke elnökét lépteti fel megyénk szabadelvű pártja a felvinczi kerület országgyűlési képviselőjéül.

— Szabó Gyula ügyvéd mult hó 30-án vezette oltarhoz Bacsoni Pál szép leányát, Mariskát. Áldást kívánunk e frigyre.

— A tordai iparos ifjak. 1891. évi márczius hó 29-én délután 3 órakor nagy számú közönség jelenlétben Orel Géza p. fogalmazó felolvasást tartott „A nőkről.” Szimér József szavalt a Fejes István „Szentvér-utca” czimű költeményét; Miskolczi Miksa „Petőfi levelét Arany Jánoshoz,” Gönczi János Tárkányi Béla „Coriolán” czimű költeményét, kiknek ez uton is szíves köszönetét és elismerését nyilváníttja a választmány.

— A „Tordai Dalkör” által Tordán 1891. Márczius 21-én rendezett jótékony célú hangverseny alkalmával Haller Zsuzsika, Kövesi Róza és Misselbacher Charlotte k. a., Bihari Zoltán, Godina Lajos és Moldován István urak közreműködni szívesek voltak. Felülfizettek: Dr. Pap Sámuel 10 frtot, Sándor János 5 frtot, Moldován István 3 frtot, Osztián Kristóf 2 frtot, Gombos László 1 frt 80 krt, Pozsoni Antal 1 frt 50 krt, Csanády Zalán 1 frtot, Papp Zsigmond 1 frtot. Harmath József 1 frtot. Fogadják a fent nevezett közreműködők és felülfizető urak az egyet hálás köszönetét. Torda 1891. márt. 25. Pozsoni Antal, alelnök. Hámbrich Károly, titkár. Ezen hírnök közlelbi számunkból tévedésből kimaradt, midőn jelezni kívánjuk, hogy a műsor csinosan volt lejárt-

harcba áll; só és kenyér tápláléka mellett kedves az élet, szeretetreméltó a világ! de egy ország-miniszterségének reménye közepette boltosnak lenni, fináncdobányt mérni élethossziglan és hollandi sajtot pakolni — oh ez több a halálnál, a véres sebnél, az ördögnél és a sivatag magányánál.

Különös, hogy a büszke Morn bankár volt az első, ki azt tanácsolta egyszer négy szemkört a fiának hogy a furcsa Romanussal lépjen egyezésre. Nekem ezt Kázmér mondá. Megcsóváltam a fejem. „Hát csakugyan elhiszi Romanus, ez az ósdi philiszter, a miért ő milliómos, hogy minden tisztességes embert leránthat magához a sárba?” Mondám.

De Kázmér szerelmes volt. Ezt is jól tudtam. Csahogy istennőjét megnyerje, végigszámlálta volna a kávé szemeket is. Azonban hallgattam; mert szerelmesnek nem jó tanácsot adni. Ellenben a nemes Károlina felette duzzogott apjának e szerencsétlen élettörvénye miatt. Megbeszéltek, hogy Kázmér menjen vissza még egy fél évig az egyetemre, az alatt a csudabogár papát minden oldalról megdolgozzák. Szükség esetén könnyezések, ájulások s halálra készülődések sem fognak hiányozni.

A mint elhatározták, úgy történt. Mi a letelt szünet után visszamentünk felsőbb iskolánkba.

(Folytatása köv.)

szodva, közöljük a hangversenyen s azt követő táncmulatságon jelen volt hölgy közönség névsorát. A szép asszonyok közül jelen voltak: Adorján Domokosné, Amirás Mártonné, Barla Domokosné, Bartha Jánosné, Betegh Ferenczné, dr. Bogdánffy Lajosné, Csanádi Zoltánné, Özv. Fekete Ferenczné, Fosztó Gézánné, Gencsy Gyuláné, Harmath Józsefné, Horváthy Károlyné, Kömley Gyuláné és nővére, Krémer Györgyné, Lázár Aurélné, Misselbacher Nándorné, Móricz Jakabné, Osztian Kristófné, özv. Pozsoni Antalné, Retezár Geróné, Solymossy Miklósné, Sipos Béláné, Szántó Béláné, özv. Tutsekné, Velits Károlyné, dr. Wolf Gyuláné. A szép leányok közül: Amirás nővérek, Barla nővérek, Betegh Jólán, Csiki Mimi, Fekete Ilona, Fosztó Aranka, Fodor M., Haller Zsuzsika, Horváth Juliska, Imecs nővérek, Kövesi Róza, Laczhegyi Jolán (Maros-Ludas) László Irén, Misselbacher Charlotte, Osztian Zelma, Pausperl Ella, Péterffy nővérek, Pozsonyi Juliska, Retezár Ceczil, Solymossy Iza, Tutsek Ella, Wolf Ella, is—cz.

— **O-Tordai Veress Sándor** m. kir. erdős mult hó 21-én vezette oltárhoz m.-sályi birtoikos Illyés Albert leányát: Olgát. A nászünnepelet gazdag lakoma zárta be, melynek folyása alatt Nagy Gyula tordai polgári iskolai tanár nem egyszer hozta vidám hangulatba a nász közönséget humoros verses toasztjaival. Ime a többek közül egyik:

Kedves szép leányok, van egy jó szokásom:
A nőket kutatja mindig pillantásom
Szívem érzelmei hamar eget érnek,
A hol szép leány van s a hol jó bort mérnek.
Alkossanak önk rólam eszmény-képet;
Mert én éjjel-nappal keresem a szépet.
Bünnöm és érényem ugyanaz mi másnak:
Barátja vagyok a tízes kacsintásnak...
Az én lelkemnek is meg van az accordja,
Még az is megérti, ki a vizet hordja.
Titkos gondolatim itt elő kerülnek
A bosszúságára sok érzékeny fülnek.
Mennyi titkot tudnék sugni ide-oda,
Nyaklevest ha kapnék — nem is lenne csoda.
— Boldogságot csakis a lányoktól várok,
Pedig a templomba nagyon ritkán járok.
Ha a vágyam itten alakot öltene,
Szárnyaira venné a dal és a zene:
Rövid időn lenne egy kis háztartásom
S lenne, a ki néha jól megrégülázson.
Nálam az udvarlás nem hoz házasságot, —
Utánzóom ebben a fiatalságot.
A sohajítás: eszmény; a csók ma realis —
A házasság egy kölcsönvett kapitalis.
Az igaz szerelem ma alig létezik;
A mai szerelmes jó étvágygyal eszik.
A megcsalt szerelmes — önök el sem hiszik —
Magát meg nem lövi, hanem nagyot iszik.
A fiatalságnak ez mostan az elve,
Mely a hüszkeségtől, mint a hólyag telve:
A fiatalság báb, — a leány meg pillangó,
Csak hogy elfoghassuk kell hozzá sok bankó.
... A gyöngéd nép itten méltán hüszke lehet,
Mert sehol sem láttam ennyi bájos szemet.
Szép szemektől a szív jaj de könnyen olvad —
Prozában az ember erről alig szólhat. —
Ti kedves leányok! szívem itt kitárom,
Miert nincsen nekem itten egy gitárom,
Ábrándos hurjait, dühösen pengetném,
Szívem érzelmeit, mint a téglát vetném.
Ti kedves leányok! búvóbájos sereg!
Reátok itt nézni szinte alig merek.
Ha titeket látlak tudom azt az egygyet —
Nem vágyom meglátni már a magas mennyet.
Mily szép a mennyország, nem is tudtam máig:
Az itt levő leányok éljenek sokáig!!

— **Első eset a főpostán.** A tavaszi évad beálltával az élénk üzleti forgalom — igen természetesen — sok dolgot ad a főposta szállítási osztályának. Az ilyenkor postára küldött szállítmányok legnagyobb részét a magkereskedők szolgáltatják, a kiknek üzlete, különösen az utóbbi években, élénk lendületet vett. Bármily nagy volt azonban már évek óta tavasz kezdetén a forgalom, mindedig nem fordult elő, hogy egyetlen czég egy s ugyanazon napon ezer csomagot adott volna postára. Erre az első eset a napokban következett be, a mikor a Mauthner Ödön magkereskedéséből 1039 postai csomag került egy napon szállításra, noha a postai szállításra nem alkalmas nagyobb szállítmányok száma — melyeket vasuton továbbított a nevezett czég — körülbelül 400 volt e napon. E küldemények egy része nemcsak a monarchia legtávolabbi részeire, hanem a messze külföldre sőt tengerentúlra lett szállítva, a mi egyrészt a hazai magkereskedelem örvéndetes élénküléséről, másrészt pedig arról tesz tanulságot, hogy a nevezett czég már a legtávolabbi idegen földön is jó nevet és bizodalmat vívott ki a magyar kereskedelemnek.

CSARNOK. A vádlottak padjáról.

A veres kakas és a fekete macska.

Torda, 1891. márcz. 25-én.

Psychologiai szempontból érdekes bűnesetet tárgyalt a tordai kir. törvényszék, a napokban tartott egyik gyűlésében. Egy 21 éves erkölctelen és romlott törvénytelen születésű ifju állott ítélőszéke előtt, Tóth József, aranyos-rákosi születésű, csegezi lakos, 4 évig volt suszter inas, jelenleg írástudó, vagyontalan napszámos, ki 1889. év folyamán 24 óra alatt három rendbeli gyujtogatást követett el, de gyenge elméjűsége miatt, akkor beszámíthatatlannak nyilvánított és rendőri felügyelet alá helyezve szabadon bocsátott. Egy évig, kisebb csinyeket leszámítva, elég jól viselte magát; de 1890. év végén, Csegez községében, hova Aranyos-Rákosról, szülőfalujából, félve költözött át, Szász Dénes jó módú székely gazdának, 22 szekér széna, 4 szekér sarju, 9 szekér törökbuza és 30 kalongya szalma takarmányát, 290 ft értékben, gonosz szándékból felgyujtotta és az porrá is égett.

Tóth József e bűncselekvényt, a helyszíni szemlének megfelelő, alapos részletességgel, töredelmesen beismerte, s annak indokát vallomásaiban a vele együtt dolgozó és őt szidalmazó Pintye Mihály napszámos elleni, kevésbé indokolt, aránytalan boszujával igyekezik megfejteni; később azt ismondva, hogy a gyanu napszámos társára hárulván, őt akarta ezzel bajba keverni; de lelki állapotának szakértők általi vizsgálása alatt, már ellenállhatatlan kényszerre, előtte megjelenő veres kakasra és fekete macskára hivatkozik, a melyek őt 1889. év folyamán 24 óra alatt háromrendbeli gyujtogatásra, és a mostanira is ösztönözték. A kir. törvényszék Tóth Józsefet 1891. január 22-én kezdve, újlag szakértői megfigyelés alá helyezte. A törvényszéki orvosnak és vele együtt működött másik orvostudornak, 1891. február 15-én adott véleménye, az 1889-ik évi szakértői véleménytől teljesen eltérően, a teljes beszámíthatóságot állapította meg; a veres kakas és fekete macska meséjét foglyotársai betanított meséjének tulajdonították. A betanítás feltevésére más foglyok vallomása is alapot nyújtott.

A kir. törvényszék előtt, habár két különböző évről, de ugyanazon súlyos beszámítási büntett: a gyujtogatás tetteséről, két merőben ellenkező szakértői vélemény forogván fen, a kir. törvényszék szükségesnek tartotta a beszámíthatóság kérdésében, a m. kir. igazságügyi orvosi tanács döntő felülvéleményét kikérni, a mely nevezett orvosi tanácsnak 1891. márczius 13-án 63—1891. szám alatt kelt átirata szerint: Tóth Józsefet kóros elmebetegségben szenvedő beszámíthatatlan elmebetegnek állapította meg; kimondván egyszersmind, hogy Tóth József agy bántalma nem muló jellegű és így agy funkciói is ahhoz mértek maradnak, közveszélyessége állandó lesz és ezért téves cselekvényeitől csak állandó gondos tébolydai ápolás kimélheti meg a társadalmat.

A kir. törvényszék, a m. kir. igazságügyi orvosi tanács ezen véleménye alapján, Tóth József ellen beszámíthatatlansága miatt, a btk. 76. §. szerint, a további bünvádi eljárást megszüntette, és nevezettnek az igazságügyi orvosi tanács véleménye szerinti állandó tébolydai ápolás és felügyelet alá való helyzetése végett, Torda-Aranyosmegye alispánját hivatalból megkereste

Themis.

Pár ecsetvonás a havasról.

— Néprajzi vázlat. —

(Vége.)

Nagy igazság van abban, hogy az ember alkalmazkodni tud mindég a helyi viszonyokhoz. A ki ennek igazságáról kételkedik, sziveskedjék elfáradni a festőileg szép havasra, s ottan szemmel látható tények fogják erről meggyőzni.

Mert ugyanis: helyeznök csak rövid ideig bár az alföldi lakost e hegyek közé, a hol a megélhetés föltételei egészen mások, mint a sima alföldi rónán, bizony emberünk hamar Robinson kinos sorsára jutna, a ki csak nagy erőmegfeszítéssel tudta

életét a természeti viszonyokkal való küzdelem között fentartani. S kérdezhetjük: van-e a havasi népek közgazdaszata? Fejlett-e a mezőgazdaság a havason? Bizony e kérdésekre csak tagadólag felelhetünk. S az ok, a mely a havasi mezőgazdaság primitív voltát megmagyarázza, a helyi viszonyokban keresendő és található fel. A szédítő magasságu hegyek lankásabb oldalai azok, a melyeket a havasi nép buza, vagy törökbuza termelés végett igénybe vesz. Oly helyek ezek, a melyekre az alföldi nép bizonyos irtózáttal tekintene, a mely még fokozódnék, ha az élet szükségletei e meredek hegyoldalak mivélésére kényszerítené. A mokány azonban nem irtózik nyaktörő vállalatokra vállalkozni: oly magas hegyoldaltokat venni mivélés alá, a mely helyeket a köd, ha a végtelen úrben bolyongani elfárad, sokszor nyughelyül választ, s a honnan akárhányszor, nehéz idők alkalmával, e sötét felhőből hullámok csapnak le a hegység aljába.

S miképpen történik e szántók mivélése? Miután a szántó-ekét nem mindenütt lehet használni, a kapa kell hogy az eke szerepét magára vállalja. A mokány a vetés alá „kapálja a földet”; hosszú sorokban (a mily hosszú a föld) kis árkokat kapálnak, s abba hintik a magot, a melyet aztán betakarnak, — épen mint a pityókát szoktuk.

És szerencsésnek érzi magát az a havasi gazda, a ki az elvetett magot vissza kapja, mert elég nyereséget lát a szalmából is, a melyet saját céljaira használ fel. Nem beszélék mesét, de való tényről szölok, hogy sok helyt a havason a gabona termelést nem azért üzik, hogy abból talán az elvetett magvak kétszeresse vagy háromszorossa nyeresék, (ez a rendesen silány gabona termés mellett ritka eset) hanem vettetik a szalma takarmány nyeresé végett, teljesen megelégedve a „földmivelő” azzal, ha az elvetett magot megkapja s a pusztá szalmát azonfelül nyereségül. Sokszor azonban még e „nyereség”-től is elesik; mert csak egy kis felhőszakadás kell hogy beálljon, vagy egy nagyobbocskó eső is elég, hogy a hegyek oldalairól a vetéseket a víz lemossa az aljba, nem hagyva hátra a gazdának mást, mint kopasz sziklát. Vannak e havason oly kis tábla vetések, hogy ha a gazda azt learatja és kicsépli bizony bajosan nyer abból annyi magot, a mennyi elég legyen csak egy 3 tagból álló családnak is egy napi élelmi szükséglete pótlására. A kinek akkora teremő földje van, hogy az arról nyert gabona mennyiséggel családjával egy hétig megéri — az a havason már „tehető” ember; az már nem gondol az é-halállal — a kinek pedig 3—4 hold jó minőségű szántója van a hegyoldalon, az már tekintélyes gazda, az gazdag ember. Hogy viszonylik e havasi „gazdag ember” földbirtoka az alföldi „gazdag ember” fölbirtokához? úgy, mint semmi a nagy egészhez. S furcsa, hogy a havasi nép „e semmiből” is századokon keresztül élni tudott és élni tud.

Igen, mert a havasi népek igényei nagyon mérsékelték. Ha meg van minden napra legalább a száraz máléja, már megelégedettnek érzi magát — nem gondolván a világ gondjaival; s a mi fő a havasi népnél: náluk a nők hiúságukat nem abban tüntetik ki, hogy (mint ez mivelt társadalmunkban történik) magukat mentől díszesebben fölöltöztessék, arcukat mentől jobban kifessék; kezüket, nyakukat, füleiket mentől drágább ékszerekkel fölczifrázzák — (a gazdasszonyi teendőkkal annál kevesebbet gondolva) ezt úgy sem tehetnék, hanem helyezik hiúságukat abban, illetőleg hiuk arra, ha ők is megosztatják a férfakkal az élet terheit, nem szorítkozva csak a házias teendők végzésére. Miután a havason a gabona termő földek csekély voltuknál fogva számításba nem jöhetnek, mert ebből e nép meg nem tudna élni: a havasi nép rendes foglalkozását a fakereskedés képezi. A faipar náluk meglehetősen ki van fejlődve; a havasról időnként lehozott facsebrek, kártyák (nem a mivelt pénzt, hanem a mivelt vizet lehet meríteni!) stb. minőség tekintetében meglehetősen jók. Megemlítést érdemel, hogy a faipar terén a havasi nők is ügyes és gyakorlott munkások: a fakanalak, orsók készítésében meglehetősen ügyességet tanusítanak,

S mert az említettekől láthatólag a havast illetőleg a keresetek sokféleségéről nem szólhatunk;

s az újabb erdőtörvény életbelépte óta a fakereskedés is — mely a havasi népnek főfoglalkozását képezte és képezi — rendszabályozva lett, az erdő szabad letarolásának ez által utja vágatván: bizony nagyon óhajtható lenne, ha a havas főgócypontján Topánfalván államsegélyvel egy fafaragászi tanműhely állíttatnék be, a hol az arra hivatott tanoncok magukat a magasabb és a művelt izlésnek és csinnak is inkább megfelelő faipar gyakorlati ismereteit elsajátítva terjesztői lennének aztán ezen fontos iparágban ottan a havason.

A havasi népnek a saját ősi hazájában való lét fenntartásával kapcsolatos ezen kérdés olyan, a melynek lehető megoldása elől már tovább is ki térni is alig lehet; legyen elég bizonyítékul fölhóván erre a múlt évben külföldre (többnyire Romániába kivándoroltak statisztikáját, megjegyezve, hogy adataim csakis a topánfalvi járás 10 községeiből kivándoroltakra vonatkozik, nem vevé számításba a vármegyének többi községeiből kivándoroltakat, a kiknek száma szintén tekintélyes coutnigens képviselne.

Mert ugyanis: a tíz községből kivándorolt összesen 305 család, 1277 családtaggal; ebből Topánfalváról 48 család 183 taggal, Bisztráról 31 család 128 taggal, Csertésről 2 család 9 taggal, Al-Vidráról 38 család 153 taggal, Fel-Vidráról 1 család 6 taggal, Álbákról 107 család 465 taggal, Ponorel községéből 14 család 61 taggal, Szeketréről 32 család 134 taggal és Nyágra községéből 11 család 54 taggal. És miben kereshetjük és találhatjuk fel ezen ijesztő mérvű tömeges kivándorlásnak az okát? Nem másban, mint az eddigi kereset forrásoknak, ha nem is egészenben, de részbeni bedugulásában, s azon édes reményben, hogy ott künn Romániában talán kevesebb munkával is nagyobb jövedelmet fognak maguknak teremthetni, mint saját ősi fészkeikben — a havason. Pedig több mint bizonyos, hogy a kibujdosásra készített édes reménység nagy tömegét a kibujdosóknak csak keserű csalódáshoz fogja eljuttatni s azon meggyőződéshez, hogy bizony Romániában sem fonják kolbászból a kertet...

*

Havasi népünk mai állapotáról nyújtott ezen vázlatos ismertetésem befejezéseül szabadjon a rajzolt képre — a mint a festők mondani szokták — az „utolsó esetvonást“ is föltenni. Én aztán nem tehetek arról, ha ezen utolsó esetvonás a havasi román papoknak a szegény köznéppel szemben való eljárását nem valami szép színben tünteti fel, s a kérdés, a mely itten fenn forog annál fontosabb, mivel itt a köznépp vallás-erkölcsi életéről van szó.

Jól és szépen mondotta a koszorus író: „Mindem ország támassza, talpköve a tiszta erkölcs...“ a mi egy országra áll, az bizonyára ép úgy áll egy társadalomra s a társadalmat alkotó minden egyedre nézve. S valjon kitagadná, hogy két egyén között létre jött élet közösségének csak akkor van meg az erkölcsi alapja, ha ez az életközösség a törvényes formalitások között jött létre, hogy az u. n. vad házasságoknak nincsen meg az erkölcsi alapja, az kétségtelen, s mégis éppen ezek a vadházasságok azok, a melyek a havasi nép között nagyon elvannak harapozva. S kik ezen betegségnek legfőképpen előidézői?

Ki kell mondanom, — ez levén levén rajzolt képmhez a jeleztem „utolsó vonás“; hogy magok a román papok (tisztetel a kivételeknek!) Ezek a helyett hogy a törvényes családalapítás iránti hajlamát a köznéppnek élénkítenek — ez egyezvén meg papi szent hivatásukkal — önös anyagi érdekeiket szem előtt tartva, éppen ezzel ellenkezőleg ezen hajlamnak az elfojtását munkálják, nagyobb szentség lévén előttük a pénz (a stola,) mint egy létrejött törvényes házasság. Ha szavaim nem igazat mondanának, akkor a papok nem követelnének és nem vennének maguknak egy esketésért 10, 20, 30, 40 sőt 100 frtkat is, megakadályozván ez által a szegényebb sorsukat a törvényes házasságra való lépésekben. Nem hiszem, hogy a havasi papok azon eljárása indokolásához is dogmatikai törvényt tudnának bemutatni, hogy valamely oknál fogva törvényes házasságra nem lépett feleket egyes papok összeadtak. Ez szokásban volt s talán még most is szokásban van. Ezen házasság felét „Cununie de napte“nak

„éjjeli nász“ -nak vagy menyegzőnek hívják s állítólag abban áll, hogy a vállalkozó szellemű papok a hozzájuk folyamodó feleket tőlük bevett igéretetek alapján együttélésre fölhatalmazzák.

Az éjjeli nász a következő czeremoniával szokott végbe menni:

Azok; kik bizonyos okok miatt egymással törvényes házasságra nem léphetnek, két vagy három egyént kérnek fel, a kik a valódi házassági tanuk szerepéhez hasonló szerepet vannak hivatva ezen éjjeli-nász ünnepélynél is betölteni. S miután előzetesen az illető pappal is a dolog eligazított, illetőleg az alku megtörtént: a fölkért egyének (kik száj-hősöknek hivatnak) kíséretében a vőlegény és menyasszony megindulnak a vőlegény házából a paphoz, a hátramaradt háziak számos szerencse kívánataitól kísérve, a melyek között egyike a legfőbbieknek így hangzik: „Sze de je Dumnyezó bine; sze fij in csász bun; sze de je Dumnyezó norok“ (adjon az isten jót, légy jó órában; adjon isten szerencsét). Ez a kiindulás pedig a vőlegény házából éjjel történik, a legnagyobb csendben, ezzel is jelezve azt a nagy különbséget, a mely létezik a valóságos és törvényes s az ilyen éjjeli nász között; sőt az éjjelek között is az talál inkább az éjjeli nászhoz, a melyik meglehetősen sötét, felhő lepelbe lévén burkolva az éj egész kárpítja, a melyen nem tudnak keresztül nézni a fénylő csillagok.

Megérkezve az éjjeli menet a papi házhoz, a tanukul szereplő egyének egyike be megy a paphoz, engedélyt kérve a bemenetel iránt. Az engedély megadván: mindnyájan bemennek, elől a három bizalmi férfi, azután a vőlegény és a menyasszony; mire a pap felöltve magára papi ornatussát előleges „hokuspokusok“ utáni formaszertint kérdéseket intéz a vőlegény és menyasszonyhoz, a melyre azonban nem ók, hanem a velük levő „szájhősök“ egyike szokott válaszolni. P. o. a vőlegényhez szólván a pap: „nem vagy-e katona köteles? nincsen-e törvényes nőd? nem vagy-e rokonságba jelenlegi menyasszonyoddal?“ mire a „szájhősök“ vezetője válaszolt a föltett kérdésekre. Ezek megtörténvén: a pap, a papné jelenlétében, a ki rendesen a násznagy szere-

pét játszodja, a feleket megesketi s aztán ezen szavakkal bocsátja el magától a vőlegényt és menyasszonyt (most már a férjet és asszonyt): „In drum vám áflát, in drum ne lásze“ (utban találalak, uton hagyalak.) Erre aztán belévéen fejezve a „szent“ actus, eltávoznak a papi háztól.

S a minő nagy csendben mentek a paphoz, most aztán éppen olyan nagy lármával mennek hazafelé: énekelnek, dalolnak, lármáznak, hirül adva a községnek ezzel, hogy az esketés megtörtént. Megérkezve a házhoz, a hova már össze vannak gyűlve a vendégek, kezdetét veszi a lakadalom; esznek, isznak, tánczolnak a nász örömeire; a mely lakodalmi vigság rendszeren több ideig tart, mint a rendes és törvényes lakadalom...

Valjon az ily éjjeli nász folytán létre jött életközösségből származott magzatokat a tételes jog ismeri-e aztán törvényeseknek?...

Azt hiszem kötelességemnek tettem eleget, a midőn ezen ügy fölemlítésével alkalmat adok azoknak, a kiket illet arra, hogy erre a kérdésre, sokáig alvó lelkiismeretüknek, a közmorált megnyugtató feleletet adhassanak. Nagy Albert.

KÖZGAZDASÁG.

A kereskedelmi muzeum f. évi május 15-től június 30-ig terjedő agyag, csement, aszfalt és kőipar kiállítását fog rendezni Budapesten.

Hazánk, illetőleg megyénk az említett iparcsoport feldolgozására szolgáló kitűnő nyers anyag felett rendelkezik, melyek kellő mérvben eddig meg ki nem használtattak, s a szükséglet fokozatosan emelkedik.

A kiállítás egyik fő célja, hogy az alkalmas nyers anyagok szakszertű megvizsgálás alá vétesse nek, s eképp egyes megyék kincsei az iparos világ tudomására hozassanak.

Célja továbbá: lehetőleg teljes áttekinthető képek nyújtani a hazai agyag- és kőipar jelen állásáról. Megismertetni az ezen iparágakkal foglalkozó cégeket, s az egyes cikkek árait. Megmutatni iparosaink a legújabb munkagépeket és szerszámokat. Megismertetni iparosainkat a Balkán-félszigeten leginkább kelendő cikkeket, melyeket a szóban forgó iparágak állítanak elő, s megkönnyíteni ezen cikkeknek a Balkán-félszigeten való értékesítését. Megyénk egyik első megyéje országgrésznünk, hol a szóban forgó anyagok előfordulnak. Ajánljuk iparosaink figyelmébe, hogy jó előre szerezzenek tájékozást maguknak ezen életbe vágó kiállítás felől.

KOVRIG JÁNOS FÖTÉR (TORDÁN)

fűszer, liszt és festéküzlete.

Ajánlom a n. é. közönségnek nagy raktáromat
**Cukor és többféle kávék,
RUM, LIQUEURÖK, THEAK,
Brázai-féle Sósorszesz,
olajba tört festékek,
ásványos gyógyvizok és gazdasági magvak**
a legjutányosabb ár és pontos kiszolgálás mellett.

Megkivánom jegyezni, hogy Petroleumot (Photogént) üzletemben nem tartok, minél fogva fűszer és kávé áruim a Petroleumszagtól mentesek.

Vidéki megrendeléseket gyorsan s pontosan teljesítek

10-*

„Magyar-francia biztosító részvénytársaság.“

Van szerencsénk köztudomásra hozni, hogy Torda és vidékére kiterjedő fő-ügynökségünket

Nagy és Flachbart

tordai cégére ruháztuk át.

Kolozsvárt, 1891. márcz. hó 3-án.

A „Magyar-Francia biztosító részvénytársaság“

Erdélyrészi vezérügynöksége:

(3-3) CSERMÁK. MÁRAI.

BERNAD és POLONYI

TORDÁN.

Ajánlják a nagyérdemű közönség becses figyelmébe dúsán berendezett

Fűszer-, Festék-, Liszt-, Mag- és Gyarmataru-kereskedésüket, császárolaj s petroleum-raktárukat

Jutányos ár! a legjobb minőségű árucikkek és pontos kiszolgálás; legfinomabb c z u k o r, Cuba, gyöngy Ceylon és Portorico kávék; mindennemű fűszerárak.

A nagyváradi László-gőzhengermalom elismert kiténőségi lisztei, valódi francia csokoládék, cukorkák, teasütemények, legfinomabb rumok és theak, budai vörös, aszu és pezsgőborok. Legelsőbb rendű magy. és francia Cognacok és Likörök.

Ugyisint a közeledő időnyre, jótállás mellett, aran-kamentes valódi francia és magyar luczerna-magvakat, kiténő takarm. répák és bukköny, minden egyéb gazdasági és kerti vetemény- és virágmagvakat. Kiváló tisztelettel.

(10-*) BERNAD és POLONYI.

SCHUSTER GYÖRGY

TORDA, Fötér.

Ajánlja a nagyérdemű közönség becses figyelmébe dús raktárát legmegbízhatóbb helyről beszerzett

MAGYAR és FRANCZIA

LUCZERNA,

EREDETI

oberndorfi répa, bukköny- és lóhere

magvakban,

valamint friss hozatalu valódi

kerti vetemény és virágmagvait

a legjutányosabb árak biztosítása mellett.

Kiváló tisztelettel

(3-*)

Schuster György.